

แนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยาน กรณีศึกษา สำนักงานอัยการจังหวัดภูเก็ต Design Guidelines of Witness Preparation Room: A Case Study of Phuket Public Prosecution Office

กฤติยา ปิยะอรุณ¹ และ ปาสิต สีนีวา^{2*}

¹อาจารย์ และ ²ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปทุมธานี 12120

Krittiya Piya-aroon ¹ and Pasit Leeniva^{2*}

¹Lecturer and ²Assistant Professor
School of Architecture, Bangkok University , Pathum-Thani, Thailand, 12120

*Email: pasit.l@bu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งานและจิตวิทยาสภาพแวดล้อมภายในห้องเตรียมพยาน (2) เพื่อสรุปองค์ประกอบของการออกแบบภายในพื้นที่ห้องเตรียมพยาน และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยานที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและจิตวิทยาสภาพแวดล้อม การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 32 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานคดีปกครอง, สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ), มูลนิธิ For Freedom International กลุ่มอัยการจังหวัดภูเก็ต และ บุคคลทั่วไปที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม การเก็บข้อมูลวิจัยใช้แบบสอบถามร่วมกับการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) แบบสอบถามแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคลทั่วไป ส่วนที่ 2 องค์ประกอบในการออกแบบ และส่วนที่ 3 การประเมินการรับรู้ (ความน่าเชื่อถือ, ความปลอดภัย, ความผ่อนคลาย และความรู้สึกเป็นมิตร) ผลการวิจัยสรุปองค์ประกอบการออกแบบออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ พื้น ผ้าม่าน เพดาน ขนาดของช่องเปิด รูปแบบแสง เฟอร์นิเจอร์ และภาพรวมบรรยากาศ ข้อมูลจากองค์ประกอบการออกแบบนำมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบทั้งหมด 3 แนวทาง ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเห็นว่าแนวทาง Comfort (Comfortable & Natural Look) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับห้องเตรียมพยาน คะแนนในด้านการรับรู้แจ่มแจ้งได้ดังนี้ ให้ความรู้สึกปลอดภัย ($\bar{X}$ =4.41; S.D. 0.87) รู้สึกผ่อนคลาย ($\bar{X}$ =4.31; S.D. 0.90) รู้สึกเป็นมิตร ($\bar{X}$ =4.16; S.D. 0.92) และ ความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ =4.13; S.D. 0.87)

คำสำคัญ: ห้องเตรียมพยาน สำนักงานอัยการ การออกแบบที่เป็นมิตร พื้นที่ในกระบวนการยุติธรรม

Abstract

The objectives of this research are to 1) study users' behavior and environmental psychology in the witness preparation rooms 2) summarize the elements of the design of the witness preparation room and 3) propose guidelines for the design of witness preparation rooms that are consistent with behavior and environmental psychology. There are 32 participants divided into five groups—staff from the Office of Administrative Litigation, the Thailand Institute of Justice (TIJ), the For Freedom International Foundation, the Phuket Provincial Prosecutor's Group, and individuals with prior court experience—made up this qualitative study. The research tools used a questionnaire together with a focus group method. The questionnaire was organized into three parts: basic information, design aspects, and an evaluation of how people's perceptions (reliability,

safety, relaxation, and user friendliness). The research's findings condensed the design elements into seven categories: the floor, the walls, the ceiling, the size of the void, the lighting, the furniture, and the overall physical environment. The design elements analysis is summarized into three design guidelines. The "comfort" design approach (pleasant and natural look), according to all the informants, is a suitable format for the witness preparation area. The perceived scores are distributed as follows: feel safe ($\bar{X}$ =4.16; S.D. 0.92), and feel reliable ($\bar{X}$ =4.13; S.D. 0.87).

Keywords: Witness Preparation Room, Prosecutor's Office, Friendly Design, Justice Space

Received: February 21, 2023; **Revised:** August 17, 2023; **Accepted:** September 29, 2023

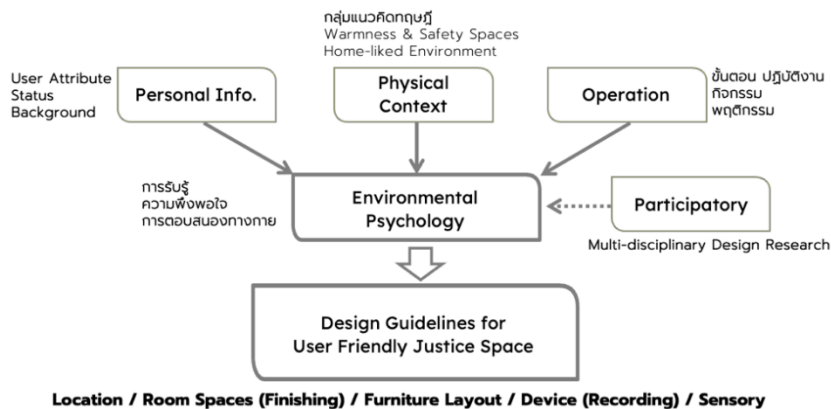
1. บทนำ

พื้นที่สำนักอัยการเป็นส่วนราชการอิสระ มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาทั้งปวง ดำเนินคดีแพ่ง และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่รัฐบาล และหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการอัยการ, 2560) ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของระบบกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังไม่ได้ถูกนำมาปรับใช้ในการออกแบบอย่างเป็นที่ประจักษ์ และสืบเนื่องจากการที่สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ได้จัดการอบรมนักบริหารงานยุติธรรมระดับสูง หลักสูตรการอบรมอัยการรุ่นที่ 12 พบว่าควรนำแนวคิดเชิงการออกแบบมาปรับใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่สำนักงานอัยการเพื่อตอบสนองแนวคิดประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการออกแบบที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งาน

ปัจจุบันสำนักอัยการหลาย ๆ พื้นที่ ประสบปัญหาข้อจำกัดในการให้บริการ และการทำงานกับผู้เสียหาย เนื่องจากผู้เสียหายหรือพยานที่เข้าพบอัยการเพื่อให้ข้อมูลในฐานะพยาน เกิดความวิตกกังวล รู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจ ไม่เชื่อใจ รวมถึงบางครั้งเกิดความอับอาย (อริชา วิเศษโกสิน, 2551) หลายแห่งไม่สามารถจัดหาห้องหรือต่อเติม เพื่อทำเป็นห้องสอบสวน ห้องสืบพยาน หรือห้องเตรียมพยาน ทำให้การสอบสวนยังคงใช้ห้องทำงานของอัยการหรือห้องอื่นเท่าที่มีอยู่ (มีชัย สีเจริญ และคณะ, 2563) จากงานวิจัยของ พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์ (2557) ได้ศึกษาประเด็นการตรวจสอบจับกุมเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และพิธิพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในห้องมีส่วนสำคัญต่อเด็กซึ่งจะส่งผลต่อด้านอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงการให้ความร่วมมือต่อเจ้าพนักงาน โดยจะต้องจัดสถานที่พำนักให้เป็นสัดส่วนที่ชัดเจนและเหมาะสม

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่ข้อสรุปของปัญหาและความต้องการได้ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1) ผู้เสียหายหรือพยาน ต้องการพื้นที่ที่ลดความรู้สึกวิตกกังวล กลัว รู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจ และอับอาย ด้านที่ 2) ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง อัยการ พนักงานสอบสวน นักจิตวิทยา ฯลฯ ที่ต้องการประสิทธิภาพในการสอบสวนที่ราบรื่น ชัดเจน และครบถ้วน เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดี ด้านที่ 3) ปัญหาสภาพแวดล้อมภายในห้องเตรียมพยาน อันเกิดจากการประยุกต์ใช้ห้องที่ไม่ได้ถูกออกแบบโดยคำนึงถึงการใช้งานที่เหมาะสม

จึงเป็นที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย ที่ต้องการนำเสนอแนวทางการออกแบบพื้นที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เอื้อต่อผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นผลมาจากจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (Environmental Psychology) ผ่านการรับรู้ ทศนคติ และการตอบสนองจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาคารบนแนวคิดการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ข้อคิดเห็นจากประสบการณ์การทำงานจริง การรับรู้รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ใช้อาคาร โดยสามารถสะท้อนให้เห็นปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่การแก้ปัญหาด้านการออกแบบ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลในขั้นต้นนั้นเป็นผลมาจาก คุณลักษณะของบุคคล สถานะ พื้นหลัง สภาพการณ์ ฯลฯ รวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลทางด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งในกระบวนการวิจัย จะทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมผ่านรูปแบบกิจกรรมและพฤติกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้งานภายในห้องเตรียมพยาน
- 2) เพื่อสรุปองค์ประกอบของการออกแบบภายในห้องเตรียมพยาน
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยานที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและจิตวิทยาสภาพแวดล้อม

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการออกแบบภายในห้องเตรียมพยาน ภายในสำนักอัยการจังหวัด เป็นงานวิจัยที่ตั้งอยู่บนแนวคิดและทฤษฎี 2 กลุ่ม คือ แนวคิดการออกแบบโดยผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลางและแนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อม เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน และส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ภายในห้องเตรียมพยาน ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3.1 แนวคิดกระบวนการยุติธรรม

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของพนักงานอัยการมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) อำนาจหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมในส่วนฝ่ายบริหารของรัฐเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน 2) อำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ และ 3) อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการอัยการ, 2560) พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 เขียนระบุไว้ว่า การถามปากคำเด็ก เยาวชน หรือประชาชน ไว้ในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยาน ให้แยกกระทำเป็นส่วนในสถานที่ที่เหมาะสม (คณะทำงานปราบปรามฯ, 2560)

3.2 แนวคิดการออกแบบโดยผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง (user centric design)

การปฏิบัติหรือวิธีการที่เน้นผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง เป็นการพยายามลดความขัดแย้งอันนำไปสู่การตอบโต้ระหว่างคู่ความ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดต่อพยานหลักฐานสำคัญหรือการเชื่อมโยงทางคดี (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555) วิธีการที่ใช้ภายในห้องสอบปากคำเป็นการสัมภาษณ์เชิงคดี ดำเนินไปแบบมีโครงสร้างของคำถามเพื่อดึงข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่พยานเคยประสบพบเจอ โดยมีเป้าหมายเพื่อรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวน เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบหลักฐานสำหรับยืนยันหรือปฏิเสธ ตลอดจนระยะเวลาการสัมภาษณ์ทำการบันทึกลงในอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล และเจ้าหน้าที่ดำเนินการส่งมอบให้กับพนักงานสอบสวนต่อไป (สุภาพร พัทธกะเผ่าสกุล, 2563) นอกจากนี้ การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งในด้านหน้าที่ใช้สอย และประโยชน์ในเชิงจิตวิทยาที่ทำให้ผู้ใช้งาน เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เป็นมิตร ปลอดภัย และลดความเครียด (ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2552)

3.3 แนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (environmental psychology)

การประยุกต์ใช้จิตวิทยาสภาพแวดล้อม เป็นการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ภายในสภาพแวดล้อมที่เกิดจากผลกระทบของสิ่งเร้าซึ่งเป็นตัวกำหนด ความคิด การรับรู้ อารมณ์ และปฏิกริยาของมนุษย์ (วิลลิสทีร์ ทรายงกูร, 2535) การวิจัย พบว่า ผลกระทบจากการที่ไม่สามารถเลือกสภาพแวดล้อมที่ต้องการ ทำให้เกิดผลเสียจนนำไปสู่การเจ็บป่วยทางกายและใจ รู้สึกหมดหนทาง เกิดพฤติกรรมเห็นแก่ตัว ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมกายภาพจึงมีส่วนสำคัญต่อมนุษย์กับการใช้งานภายในพื้นที่ (กฤติยา ปิยะอรุณ และคณะ, 2563) ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำประเด็นเรื่องจิตวิทยาสภาพแวดล้อม นำไปสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ พื้น ผืน พืชพรรณ ขนาดช่องเปิด รูปแบบแสง เฟอร์นิเจอร์ และบรรยากาศภาพรวม นำมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบพื้นที่ห้องเตรียมพยานภายในสำนักอัยการที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง และเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม นำไปสู่การกำหนดกรอบการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย โดยสรุปเป็นประเด็นดังต่อไปนี้
1) แนวคิดและกรอบการทำงานภายในสำนักอัยการ 2) การใช้งานของพื้นที่ห้องเตรียมพยาน 3) ประเด็นด้านพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก ของพยาน เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นด้านการรับรู้ คือ ความรู้สึกปลอดภัย, ผ่อนคลาย, เป็นมิตร และน่าเชื่อถือ

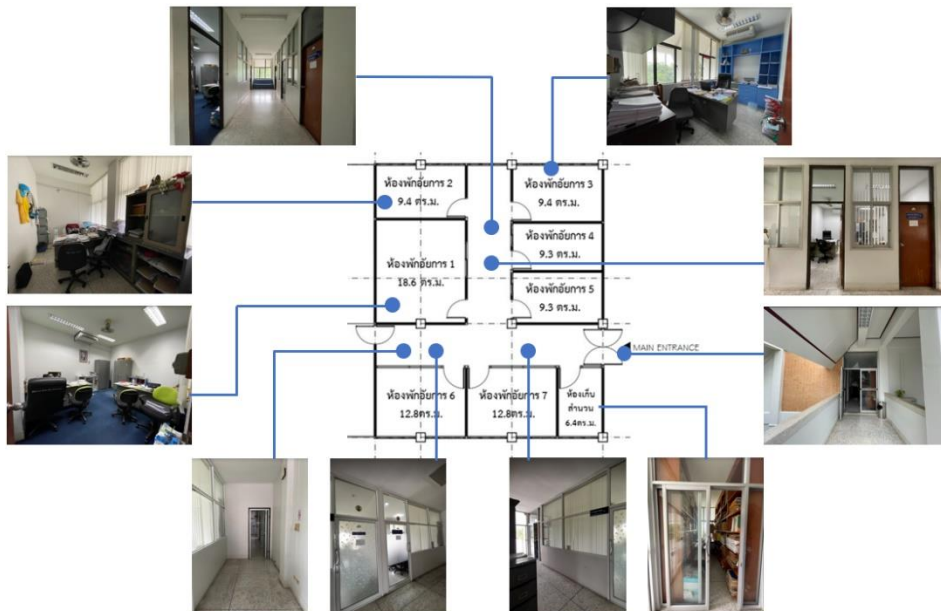
4. วิธีการวิจัย เครื่องมือวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เริ่มจากการทบทวนปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ ที่ศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้งาน กิจกรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ห้องเตรียมพยาน ทั้งจากภาคเอกสาร การสังเกตการณ์ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ใช้งานในพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังศึกษาในด้านการออกแบบที่เป็นมิตร คำนึงถึงการออกแบบที่ผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง และแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาสภาพแวดล้อม ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคารที่ส่งผลต่อ การรับรู้ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้ใช้งาน โดยสภาพแวดล้อมกายภาพจำแนกออกเป็นองค์ประกอบด้านการออกแบบ

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่

เลือกพื้นที่สำนักอัยการประจำจังหวัดภูเก็ตเป็นโครงการนำร่อง เหตุผลในการเลือกพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่
1) พื้นที่สำนักอัยการจังหวัดภูเก็ต เป็นอาคารที่มีรูปแบบมาตรฐานเช่นเดียวกับหลายจังหวัดสามารถจะเป็นต้นแบบในการปรับปรุงอาคารในพื้นที่อื่น (generalize) ภายใต้บริบทเดียวกันเพื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการใช้งานของผู้ใช้อาคาร 2) ความพร้อมเชิงพื้นที่ โดยสำนักอัยการมีแผนในการปรับเปลี่ยนพื้นที่อาคารเดิมเป็นห้องเตรียมพยาน ห้องสอบเด็ก และห้องรับรอง อีกทั้งสำนักอัยการจังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทั้งในด้านการดำเนินการ เครือข่ายขององค์กรในพื้นที่ รวมถึงความพร้อมของบุคลากร

ภาพที่ 2 พื้นที่ทำการศึกษ

4.3 ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ผู้ใช้งานภายในสำนักงานอาคารฯ ได้แก่ อัยการ นิติกร เจ้าหน้าที่ ผู้เสียหาย พยาน ผู้ปกครอง พนักงานสอบสวน นักจิตวิทยา และล่ามแปลภาษา ผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบแบบสอบถามและจัดประชุมกลุ่มย่อย มีจำนวนทั้งหมด 32 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) บุคลากรสำนักงานคดีปกครอง 1 คน (3.13%) 2) บุคลากรสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย 2 คน (6.25%) 3) มูลนิธิ For Freedom 5 คน (15.63%) 4) บุคลากรสำนักอัยการจังหวัดภูเก็ต 11 คน (34.38%) และ 5) บุคคลทั่วไป ผู้ซึ่งเคยเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม 13 คน (40.63%)

4.4 ขั้นตอนการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ส่วนที่ 1) เพื่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและการสำรวจเชิงพื้นที่ เพื่อสังเกตการณ์ใช้งานจริง สัมภาษณ์ผู้ที่ใช้งานพื้นที่ สรุปเป็นพฤติกรรมเชิงพื้นที่

ส่วนที่ 2) และส่วนที่ 3) เป็นกระบวนการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 โดยแจกแจงได้ดังนี้ ส่วนที่ 2) การออกแบบการวิจัย เครื่องมือวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนนี้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การออกแบบขั้นตอนการวิจัย การออกแบบเครื่องมือ นำเสนอแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยาน เก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามร่วมกับการประชุมกลุ่มย่อย และสรุปข้อมูลทำรายงานความก้าวหน้า ส่วนที่ 3) การวิเคราะห์ผลการวิจัย การปรับปรุงการออกแบบขั้นตอนสุดท้าย และนำเสนอแนวทางการออกแบบพื้นที่ห้องเตรียมพยานที่เอื้อต่อผู้ใช้งานในพื้นที่

4.5 เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

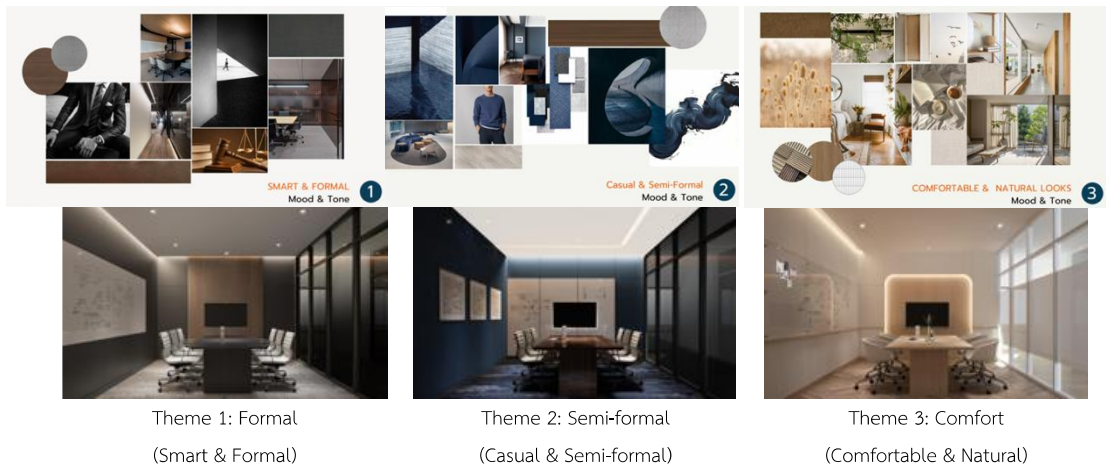
1) เครื่องมือแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google Form ภายหลังจากการฟังการบรรยายสรุป ตั้งแต่การสรุปขอบเขตของโครงการ กำหนดพฤติกรรม กิจกรรม ความต้องการเชิงพื้นที่ และสรุปแนวทางการออกแบบเบื้องต้น 3 แนวทาง โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ นามสกุล หน่วยงานที่สังกัด และสถานะความเกี่ยวข้องกับโครงการ ส่วนที่ 2) สภาพแวดล้อมกายภาพจำแนกเป็นองค์ประกอบในการออกแบบ แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ 14 ประเด็นคำถาม ส่วนที่ 3) การรับรู้ของบุคคล เป็นการสอบถามผ่านแนวทางการออกแบบเบื้องต้นทั้ง 3 ธีม (Themes) โดยสรุปเป็นความรู้สึกปลอดภัย ผ่อนคลาย เป็นมิตร และน่าเชื่อถือ การแจกแจงตัวแปร แสดงในตารางที่ 1

2) ภาพประกอบแนวทางการออกแบบ (Stimuli Pictures) สรุปแนวทางเบื้องต้นไว้ทั้งหมด 3 ธีม (Themes) ตามภาพที่ 3 ภายหลังจากการทบทวนวรรณกรรมได้นำแนวทางทั้งหมดสอบถามคณะกรรมการเพื่อขอคำแนะนำและปรับเปลี่ยนองค์ประกอบต่างๆ ในแต่ละแนวทางเพื่อนำไปใช้เป็นภาพประกอบในแบบสอบถาม และทำการประเมินต่อไป

3) การประชุมกลุ่มย่อย ดำเนินการภายหลังจากการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 32 ท่านอยู่ในห้องประชุม สอบถามถึงเหตุผลในเชิงลึกต่อเนื่องจากหัวข้อในแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 การแจกแจงตัวแปรสภาพแวดล้อมกายภาพ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมและการรับรู้

Conceptual Variables	Operational Variables	Indicators	การวัดผล
องค์ประกอบด้านการออกแบบ	วัสดุพื้น	วัสดุลายไม้ / พรม / แกรนิตโต	ความเหมาะสม (เหมาะสมที่สุด = 3 เหมาะสมรองลงมา = 2 เหมาะสมน้อยที่สุด = 1)
	โทนสีพื้น	สีเข้ม / สีอ่อน	
	วัสดุผนัง	วัสดุลายไม้ / วัสดุมีสีเส้น / โทนสีขาว ดำ	
	โทนสีผนัง	โตนร้อน / โทนเย็น / สีขาว เทา ดำ	
	ผ้าเพดาน	ฉาบเรียบ / T-Bar	
	ขนาดช่องเปิด	เล็ก / กลาง / ใหญ่	
	เฟอร์นิเจอร์	ลักษณะ โต๊ะ เก้าอี้	
องค์ประกอบสภาพแวดล้อมอื่น ๆ	สีของเฟอร์นิเจอร์	สีธรรมชาติ / สีเส้น / ขาว เทา ดำ	ความเหมาะสม (เหมาะสมที่สุด = 3 เหมาะสมรองลงมา = 2 เหมาะสมน้อยที่สุด = 1)
	รูปแบบแสง	Warm-white / Mix (5000 k) / Daylight	
แนวทางการออกแบบ	แนวทาง 3 Themes	Smart & Formal	Nominal
		Casual & Semi-formal	
การรับรู้ของบุคคล		Comfort & Natural	Likert Scale (1-5) 1 หมายถึง ไม่ปลอดภัย ไม่เป็นมิตร ไม่น่าเชื่อถือ 3 หมายถึง เฉย ๆ และ 5 หมายถึง ปลอดภัย เป็นมิตร และน่าเชื่อถือ
		ความรู้สึกปลอดภัย	
		ความรู้สึกเป็นทางการ	
		ความรู้สึกเป็นมิตร	
		ความน่าเชื่อถือ	
		ไม่ปลอดภัย - ปลอดภัย	
		เป็นทางการ - ผ่อนคลาย	
		ไม่เป็นมิตร - เป็นมิตร	
		ไม่น่าเชื่อถือ - น่าเชื่อถือ	

ภาพที่ 3 Stimuli Pictures แนวทางการออกแบบทั้ง 3 ธีม (Themes)

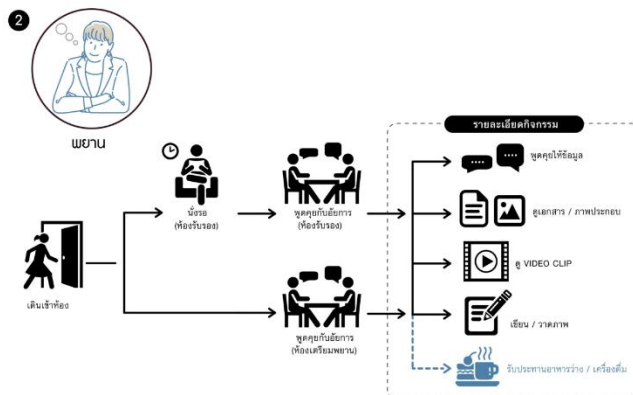
5. ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยานในสำนักงานอัยการจังหวัดภูเก็ต บนแนวทางการออกแบบที่ผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง รวมถึงแนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงการรับรู้ และความรู้สึกของผู้ใช้งานในพื้นที่ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ คือ 1) พฤติกรรมของผู้ใช้งานภายในห้องเตรียมพยาน 2) ผลสรุปองค์ประกอบของงานออกแบบ 3) ประเด็นด้านการรับรู้ และแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยาน

5.1 พฤติกรรมผู้ใช้งานภายในห้องเตรียมพยาน

ผู้ใช้งานภายในพื้นที่ห้องเตรียมพยานสามารถจำแนกได้ทั้งหมด 7 กลุ่ม ได้แก่ พยาน อัยการ (เตรียมพยาน) อัยการ (สังเกตการณ์ร่วม) ตำรวจ นักจิตวิทยา ล่าม เด็ก (ต่ำกว่า 18 ปี) และผู้ปกครอง

กลุ่มผู้ใช้งานหลักภายในห้องคือ พยาน และอัยการ (เตรียมพยาน) สำหรับพยานสรุปเป็นพฤติกรรมตามภาพประกอบที่ 4 ส่วนอัยการหรือเจ้าพนักงานมีพฤติกรรมเพิ่มเติม คือการจัดทำบันทึกเอกสาร

ภาพที่ 4 พฤติกรรมการใช้งานของพยานในห้องเตรียมพยาน

5.2 ผลสรุปองค์ประกอบของงานออกแบบ (Elements of Design) ภายในห้องเตรียมพยาน

การตอบแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 32 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานคดีปกครอง, บุคลากรจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, บุคลากรจากมูลนิธิ For Freedom, บุคลากรจากสำนักอัยการจังหวัดภูเก็ต, และกลุ่มบุคคลทั่วไปผู้ซึ่งเคยเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม บุคคลทั้งหมดมีประสบการณ์การใช้งานในพื้นที่ห้องเตรียมพยานและเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสามารถให้ความคิดเห็น เสนอแนะข้อมูลโดยตรงประเด็นเป็นประโยชน์ต่อนำเสนอแนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยาน

ในส่วนขององค์ประกอบของงานออกแบบ สามารถจำแนกออกเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ พื้น ผนัง เพดาน ขนาดของช่องเปิด รูปแบบแสง เฟอร์นิเจอร์ และบรรยากาศภาพรวม ผู้ให้ข้อมูลกรอกข้อมูลแบบสอบถามผ่านทาง Google Form เรียงลำดับตามหัวข้อ และเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุด คะแนนในการเลือกแสดงในตารางที่ 2

5.2.1 วัสดุพื้นที่เหมาะสมสำหรับห้องเตรียมพยาน คือวัสดุลามิเนต (อาจเป็นวัสดุลามิเนตหรือกระเบื้องยางลามิเนต) โดยได้รับเลือกเป็นอันดับแรก คิดเป็น 45.31% รองลงมาเป็นวัสดุกระเบื้องแกรนิตโต (35.94%) วัสดุลามิเนตจะให้ความรู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติ รู้สึกอบอุ่น เป็นมิตร และไม่อันตราย นอกจากนี้การเลือกใช้โชนสี ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าควรเป็นวัสดุลามิเนตสีอ่อน (90.63%) ซึ่งช่วยให้ภายในห้องดูสว่าง กว้าง และผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น

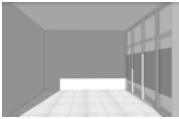
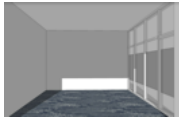
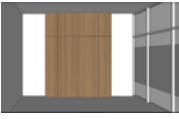
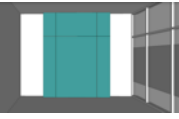
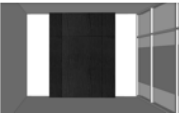
5.2.2 วัสดุผนังลามิเนตถูกเลือกเป็นอันดับแรก คิดเป็น 41.67% รองลงมาเป็นวัสดุที่มีสีล้วน (35.94%) การเลือกใช้วัสดุลามิเนตกับผนังมีเหตุผลไม่แตกต่างกับการเลือกวัสดุปูพื้น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ การเลือกใช้วัสดุผนังไม่ว่าจะเป็นลามิเนต หรือแบบมีสีล้วนนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้กับผนังทั้งหมด ควรเลือกใช้เฉพาะบางผนังเพื่อเป็นการตกแต่ง หรือการเน้น ทำให้บรรยากาศสวยงามแตกต่างจากการทาสีเรียบ ๆ โดยรอบทั้งห้อง สำหรับโชนสีภายในห้องเตรียมพยานควรเป็นโชนสีขาวร่วมกับสีโทนเย็น เพื่อสร้างความรู้สึกสงบ สบายใจ และปลอดภัยแก่ผู้ใช้งานภายในห้อง

5.2.3 วัสดุเพดาน ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดมีความเห็นในทางเดียวกันคิดเป็น 93.75 % คือเลือกฝ้าเพดานแบบฉาบเรียบและทำสีขาว หลีกเลี้ยงที่จะใช้ฝ้าเพดานแบบทีบาร์ (T-Bar) ซึ่งสร้างความรู้สึกเหมือนสำนักงานและรู้สึกเป็นทางการมากเกินไป

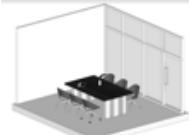
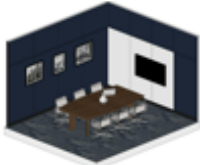
5.2.4 ขนาดของช่องเปิดมี 3 รูปแบบคือ ช่องเปิดขนาดกว้าง (กระจกเต็มพื้นที่ผนัง) ช่องเปิดขนาดกลาง (กระจกครึ่งผนังเปิดเฉพาะระดับสายตา) ช่องเปิดขนาดเล็ก (ช่องเปิดกระจกบริเวณข้างประตู) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด (45.31%) เลือกช่องเปิดขนาดกลางและเลือกช่องเปิดขนาดใหญ่เป็นจำนวนน้อยที่สุด (22.92%) เหตุผลที่ไม่เลือกช่องเปิดขนาดใหญ่ คือ ผู้ที่เป็นพยานหรือผู้เสียหายจะมีความรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว ถูกมองได้ง่ายจากภายนอก เกิดความรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวหรือรู้สึกอับอาย ส่วนเหตุผลที่ไม่เลือกช่องเปิดขนาดเล็ก เนื่องจาก ในบางกรณีจะมีเพียงอัยการกับพยานอยู่ตามลำพังภายในห้อง พื้นที่ที่ปิดมิดชิดจนเกินไปอาจเป็นการไม่เหมาะสม การเปิดช่องเปิดให้มองเห็นกิจกรรมภายในห้องก็ย่อมสร้างความรู้สึกปลอดภัยได้เช่นกัน

5.2.5 รูปแบบของแสงกำหนดไว้ 3 ลักษณะคือ 1) วอร์มไวท์ (2700-3200 K) เป็นแสงสีขาวอมเหลืองส้ม 2) คูลไวท์ (4000-6000 K) มีสีที่ใกล้เคียงแสงธรรมชาติมากที่สุดมีสีขาวอมเหลืองเล็กน้อย และ 3) เดย์ไลท์ (6000-6500 K) แสงสีขาวอมฟ้า ผู้ตอบแบบสอบถาม 41.67% เลือกแสงแบบคูลไวท์ เนื่องจากใกล้เคียงกับแสงธรรมชาติในลักษณะเป็น แสงสีขาวอมฟ้า แสงในลักษณะนี้สามารถประยุกต์ใช้ในหลากหลายสถานที่ ใช้ได้ทั้งวัตถุประสงค์เพื่อการทำงานรวมถึงการพักผ่อน

ตารางที่ 2 ผลสรุปองค์ประกอบของงานออกแบบ

ประเด็น	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
วัสดุพื้น			
	วัสดุลายไม้ ได้คะแนน 87/96 คิดเป็น 45.31 %	วัสดุแกรนิตโต้ ได้คะแนน 69/96 คิดเป็น 35.94 %	วัสดุพรม ได้คะแนน 36/96 คิดเป็น 18.75 %
โทนสีวัสดุพื้น			-
	โทนสีอ่อน ได้คะแนน 29/32 คิดเป็น 90.63 %	โทนสีเข้ม ได้คะแนน 3/32 คิดเป็น 9.38 %	-
วัสดุผนัง			
	วัสดุลายไม้ ได้คะแนน 80/96 คิดเป็น 41.67 %	วัสดุที่มีสีสัน ได้คะแนน 69/96 คิดเป็น 35.94 %	วัสดุโทนสีขาว - ดำ ได้คะแนน 43/96 คิดเป็น 22.40 %
โทนสีวัสดุผนัง			
	สีโทนเย็น ได้คะแนน 94/96 คิดเป็น 48.96 %	สีขาว เทา ดำ ได้คะแนน 58/96 คิดเป็น 30.21 %	สีโทนร้อน ได้คะแนน 40/96 คิดเป็น 20.83 %
วัสดุฝ้าเพดาน			-
	ฝ้าฉาบเรียบ ได้คะแนน 30/32 คิดเป็น 93.75 %	ฝ้า T-Bar ได้คะแนน 2/32 คิดเป็น 6.25 %	-
ขนาดช่องเปิด			
	ช่องเปิดขนาดกลาง ได้คะแนน 87/96 คิดเป็น 45.31 %	ช่องเปิดขนาดเล็ก ได้คะแนน 61/96 คิดเป็น 31.77 %	ช่องเปิดขนาดใหญ่ ได้คะแนน 44/96 คิดเป็น 22.92 %

ตารางที่ 2 (ต่อ) ผลสรุปองค์ประกอบของงานออกแบบ

รูปแบบของแสง			
	Mix-5000k ได้คะแนน 80/96 คิดเป็น 41.67 %	Daylight ได้คะแนน 61/96 คิดเป็น 31.77 %	Warm-White ได้คะแนน 51/96 คิดเป็น 26.56 %
รูปแบบโต๊ะ			
	ไม่มีเหลี่ยมมุม ได้คะแนน 79/96 คิดเป็น 41.15 %	สามารถปรับเปลี่ยนได้ ได้คะแนน 68/96 คิดเป็น 35.42 %	มีเหลี่ยมมุม ได้คะแนน 45/96 คิดเป็น 23.44 %
รูปแบบเก้าอี้			-
	เก้าอี้มีล้อเลื่อน ได้คะแนน 26/32 คิดเป็น 81.25 %	เก้าอี้ไม่มีล้อเลื่อน ได้คะแนน 6/32 คิดเป็น 18.75 %	-
สีของเฟอร์นิเจอร์			
	สีธรรมชาติ ได้คะแนน 82/96 คิดเป็น 42.71 %	สีอ่อน ได้คะแนน 68/96 คิดเป็น 35.42 %	สีชา เทา ดำ ได้คะแนน 42/96 คิดเป็น 21.88 %
โทนสีภาพรวมบรรยากาศ			
	สีธรรมชาติ ได้คะแนน 82/96 คิดเป็น 42.71 %	สีอ่อน ได้คะแนน 66/96 คิดเป็น 34.38 %	สีชา เทา ดำ ได้คะแนน 44/96 คิดเป็น 22.92 %

5.2.6 เฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง แบ่งเป็นเฟอร์นิเจอร์โต๊ะและเก้าอี้ รูปแบบของโต๊ะทำงานภายในห้องเตรียมพยาน ผู้ให้ข้อมูลเลือกรูปแบบโต๊ะที่ไม่มีเหลี่ยมมุม (41.15%) โดยให้เหตุผลว่า ทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและเป็นมิตรมากกว่าโต๊ะที่มีมุม ทั้งนี้การเลือกใช้รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ที่เหมาะสมต้องประเมินร่วมกันกับลักษณะและขนาดพื้นที่ ส่วนการเลือกใช้เก้าอี้ เป็นแบบเก้าอี้สำนักงานที่มีล้อเลื่อนแบบปกติ เนื่องจากมีความสะดวกในการใช้งานมากที่สุด ประเด็นเกี่ยวกับสีของเฟอร์นิเจอร์ เลือกสีธรรมชาติมากที่สุด (42.71%)

5.2.7 บรรยากาศภาพรวมห้องเตรียมพยาน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่าบรรยากาศควรจะเป็นส่วนผสมของวัสดุธรรมชาติ (42.71%) และสีโทนสว่าง ซึ่งให้ความรู้สึกผ่อนคลายลดความเครียด ไม่เป็นทางการมากเกินไปแต่ยังให้ความรู้สึกเป็นมืออาชีพ และมีความน่าเชื่อถือ ในอันดับรองลงมาคือบรรยากาศแบบมีสีอ่อน (34.38%) และอันดับสุดท้ายคือสีชา เทา ดำ (22.92%)

ภาพที่ 5 ภาพรวมบรรยากาศสามลักษณะ

5.3 ประเด็นการรับรู้

ประเมินการรับรู้ทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้สึกปลอดภัย ความรู้สึกผ่อนคลาย ความรู้สึกเป็นมิตร และความน่าเชื่อถือ โดยประเมินผ่านแนวทางที่ได้กำหนดไว้ 3 แนวทาง คือ 1) แนวทางเป็นทางการน่าเชื่อถือ หรือ Smart & Formal 2) แนวทางผ่อนคลายถึงเป็นทางการ หรือ Casual & Semi-formal และ 3) แนวทางสบายเป็นธรรมชาติหรือ Comfortable & Natural Look

ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินการรับรู้ในแต่ละประเด็นตามลำดับ โดยให้คะแนน 1 ถึง 5 ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท โดยคะแนน 1 หมายถึง รู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่ผ่อนคลาย ไม่เป็นมิตร และไม่น่าเชื่อถือ คะแนน 3 หมายถึง เฉย ๆ และ คะแนน 5 หมายถึง ปลอดภัย ผ่อนคลาย เป็นมิตร และน่าเชื่อถือ ผลสรุปของคะแนนประเมินของแต่ละแนวทางการออกแบบ แสดงในตารางที่ 3

ผู้ให้ข้อมูลได้เลือก แนวทาง Comfort (Comfortable & Natural) เป็นอันดับแรกด้วยคะแนน 39.45% ($\bar{X}$ =4.25; S.D. 0.87) รองลงมาเป็นแนวทาง Semi-formal (Casual & Semi-formal) ด้วยคะแนน 31.47% ($\bar{X}$ =3.39; S.D. 0.97) และอันดับสุดท้ายคือแนวทาง Formal (Smart & Formal) คะแนน 29.08% ($\bar{X}$ =3.14; S.D. 1.06) เมื่อพิจารณาเฉพาะการเลือกแนวทางพบว่ามีความแปรผันที่แตกต่างกันมาก คืออยู่ที่ระดับประมาณ 30% แต่หากเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นการรับรู้ ได้เห็นถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจน เช่น ด้านความปลอดภัย พบว่า แนวทาง Comfort รับรู้ถึงความปลอดภัยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.41; S.D. 0.87)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการรับรู้กับแนวทางการออกแบบ

ลำดับที่ 1 Comfort (Comfortable & Natural)			แนวทางที่ 2 Semi-formal Casual & Semi-formal			แนวทางที่ 3 Formal Smart & Formal		
								
ระดับการประเมิน 1 - 5			ระดับการประเมิน 1 - 5			ระดับการประเมิน 1 - 5		
ประเด็นการรับรู้	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	S.D.	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	S.D.
ความปลอดภัย	4.41	0.87	2.97	1.15	3.16	1.17		
รู้สึกผ่อนคลาย	4.31	0.90	3.28	0.96	2.44	1.29		
รู้สึกเป็นมิตร	4.16	0.92	3.44	1.01	2.81	0.90		
ความน่าเชื่อถือ	4.13	0.79	3.88	0.75	4.13	0.87		
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.87	3.39	0.97	3.14	1.06		

* ระดับการประเมิน 0-5 ระดับ 0 หมายถึง รับรู้น้อยที่สุด และระดับ 5 หมายถึง รับรู้มากที่สุด

ผลการรับรู้ในแต่ละแนวทาง สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.3.1 แนวทาง Comfort ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงความปลอดภัยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.41; S.D. 0.87) รองลงมา รู้สึกผ่อนคลายและเป็นมิตร ($\bar{X}$ =4.31; S.D. 0.90 และ $\bar{X}$ =4.16; S.D. 0.92) ลำดับสุดท้ายคือ รับรู้ถึงความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ =4.13; S.D. 0.79)

5.3.2 แนวทาง Semi-formal ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงความน่าเชื่อถือมากที่สุด ($\bar{X}$ =3.88; S.D. 0.75) รองลงมา รู้สึกเป็นมิตรและผ่อนคลาย ($\bar{X}$ =3.44; S.D. 1.01 และ $\bar{X}$ =3.28; S.D. 0.96) ลำดับสุดท้าย รับรู้ความปลอดภัย ($\bar{X}$ =2.97; S.D. 1.15)

5.3.3 แนวทาง Formal ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ความน่าเชื่อถือมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ =4.13; S.D. 0.87) รองลงมาคือ รับรู้ความปลอดภัย ($\bar{X}$ =3.16; S.D. 1.17) รู้สึกเป็นมิตร ($\bar{X}$ =2.81; S.D. 0.90) ลำดับสุดท้ายคือ รับรู้ความผ่อนคลาย ($\bar{X}$ =2.44; S.D. 1.29)

6. การอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ

6.1 อภิปรายผล

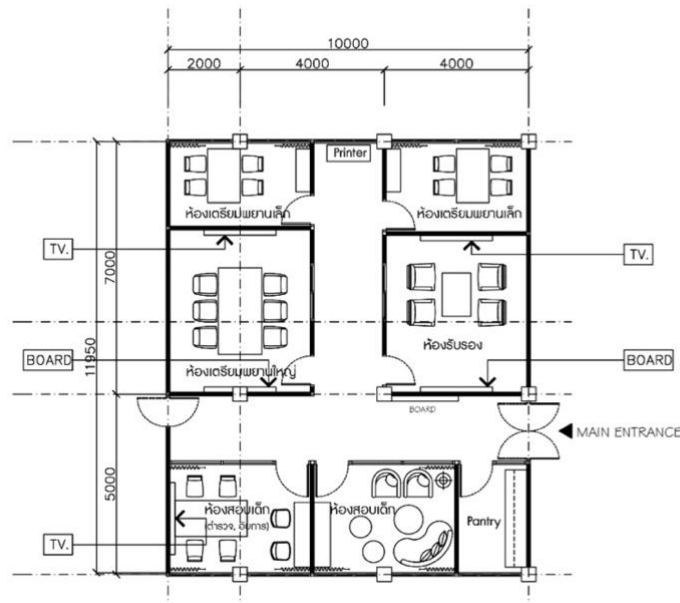
แนวทางการออกแบบทั้งหมดที่กำหนดไว้ 3 รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เลือกแนวทาง Comfort เมื่อพิจารณาถึงประเด็นการรับรู้พบว่า ประเด็นด้านความปลอดภัยเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก กล่าวคือ การออกแบบพื้นที่ห้องเตรียมพยานจะต้องทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ เป็นพื้นที่ปลอดภัยอย่างแท้จริงสำหรับผู้ที่เป็นพยาน ในแง่การออกแบบเชิงกายภาพ ภายในห้องจะต้องรู้สึกปลอดโปร่ง สว่าง และสบายตา มีผนังกระจกที่สามารถจะนำแสงธรรมชาติเข้ามาภายในห้อง และเปิดพื้นที่ให้เห็นได้จากภายนอกห้อง สาเหตุที่ต้องสังเกตเห็นจากภายนอกเนื่องจากในบางกรณี ผู้ที่เป็นพยานหรือผู้เสียหายต้องอยู่ตามลำพังกับอัยการหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งถ้าหากว่าภายในห้องถูกปิดบังมิดชิดเป็นการไม่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันการมองเห็นจากภายนอกนั้นต้องไม่โจ่งแจ้งมากเกินไป

ผู้ให้ข้อมูล ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้สึกผ่อนคลายและเป็นมิตร มากกว่าความน่าเชื่อถืออย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจาก การใช้งานของบุคคลในสถานที่ดังกล่าวนี้เป็นคดี เกี่ยวกับความเสียหาย การทำร้ายร่างกาย ฯลฯ ซึ่งสร้างความรู้สึกเครียดและกดดัน ด้วยเหตุนี้ การออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ และเป็นมิตร ย่อมมีความจำเป็นอย่างมากต่อพฤติกรรมการทำงาน กล่าวคือ เมื่อพยานหรือผู้เสียหาย เกิดความรู้สึกสบายใจมากขึ้นก็จะให้ข้อมูลที่แม่นยำต่อรูปคดี การทำงานราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

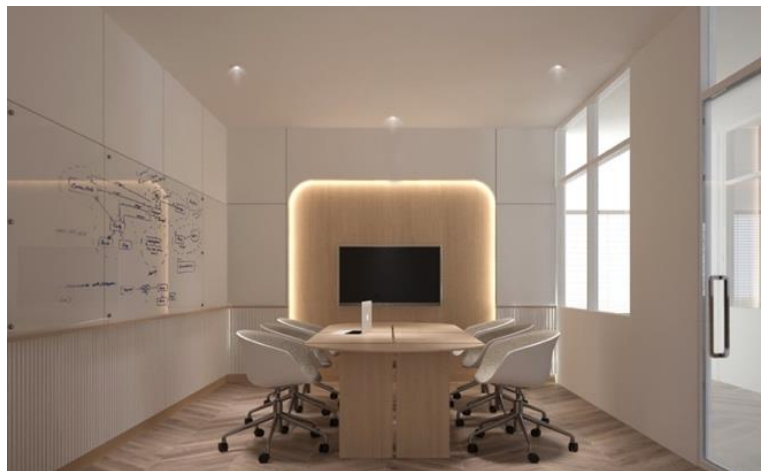
การประเมินความแตกต่างระหว่าง การรับรู้ของบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ (อัยการ, พนักงานสอบสวน, เจ้าหน้าที่จะมูลนิธิฯ จำนวน 19 คน) กับ การรับรู้ของบุคคลที่เป็นพยาน (จำนวน 13 คน) พบว่า การประเมินของทั้งสองกลุ่มบุคคลไม่มีความแตกต่างกัน

6.2 สรุปผล

จากวัตถุประสงค์ของโครงการคือ เพื่อสังเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบ และเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพ ผลสรุปของการวิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางห้องเตรียมพยาน และพื้นที่ห้องรับรองได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6 ผังเพอร์นิเจอร์ห้องเตรียมยานและภายในสำนักงานอัยการ จ.ภูเก็ต

ภาพที่ 7 แนวทางการออกแบบห้องเตรียมยาน

ผังการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ของพื้นที่วิจัย ประกอบด้วย ห้องเตรียมยานใหญ่จำนวน 1 ห้อง ห้องเตรียมยานเล็ก 2 ห้อง ห้องสวดเด็ก ห้องรับรอง และพื้นที่ห้องเตรียมอาหาร สำหรับห้องเตรียมยานรวมถึงห้องรับรอง ออกแบบบรรยากาศให้มีรู้สึกปลอดภัย ผ่อนคลาย เป็นมิตร และน่าเชื่อถือ โดยใช้พื้นไม้สีอ่อนผนังตกแต่งด้วยลามิเนตสีขาว ผนังหลักมีโทรทัศน์สำหรับดูคลิปวิดีโอและรูปภาพประกอบคดี เน้นผนังด้วยชั้นสีเหลี่ยมมุม และวัสดุลายไม้ ผนังด้านข้างติดกลาสบอร์ด (Glass Board) สำหรับเขียนบันทึกการประชุม

ช่องเปิดประตูและหน้าต่างด้านในอาคารเป็นกระจกติดฟิล์มฝ้าเพื่อความเป็นส่วนตัวไม่ปิดทึบ แสงธรรมชาติจากภายนอกสามารถเข้ามาภายในห้องได้ ใช้ฝ้าเพดานแบบฉาบเรียบ แสงสว่างภายในห้องให้แสงแบบคูลไวท์ (Cool White) เพื่อความสบายตา เฟอร์นิเจอร์โทนสีธรรมชาติ และไม่มีเหลี่ยมมุม ตามภาพที่ 7 และ 8

ภาพที่ 8 แนวทางการออกแบบห้องเตรียมพยาน (เล็ก) และ ห้องรับรอง

6.3 ข้อเสนอแนะ

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยกายภาพเพียงด้านเดียว ในขณะที่ยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการยุติธรรมในด้านอื่น เช่น ขั้นตอน กระบวนการ ปัจจัยบุคคล ปัจจัยลักษณะของคดี ฯลฯ หากมีการศึกษาในประเด็นอื่นจะช่วยให้รูปแบบสภาพแวดล้อมกายภาพมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ประเด็นการออกแบบเพื่อทุกคนเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แต่เนื่องจากกรณีศึกษานี้เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและพฤติกรรมการใช้งานเดิมจากพื้นที่สำนักงานเป็นห้องเตรียมพยาน ทำให้เกิดข้อจำกัดในด้านสถาปัตยกรรม รวมถึงข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและงบประมาณในการปรับปรุง ข้อเสนอแนะสำหรับการพิจารณาในประเด็นการออกแบบเพื่อทุกคนที่ควรจะต้องคำนึงถึง แบ่งเป็นประเด็น ได้ดังนี้ 1) การเข้าถึงพื้นที่ ตั้งแต่ที่จอดรถเข้ามาถึงอาคาร การจัดทำลิฟท์หรือทางลาดที่ได้มาตรฐาน พื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับผู้พิการทางทรงมองเห็น และป้ายสัญลักษณ์ที่ชัดเจน 2) ขนาดพื้นที่สำหรับผู้ที่ใช้รถเข็นวีลแชร์ควรจัดให้มีพื้นที่ว่างหน้าประตูและภายในห้อง ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 1.50 เมตร สำหรับการหมุนตัวของรถเข็น 3) เครื่องเรือนที่มีระยะการใช้งานที่เหมาะสม มีช่องว่างด้านล่างเพื่อให้ผู้ใช้รถเข็นสามารถสอดตัวเพื่อเข้าใช้งานได้สะดวก และ 4) ห้องน้ำสำหรับคนพิการที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

7. เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา ปิยะอรุณ และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยโครงการศึกษาพัฒนาพื้นที่โครงการพัฒนาอtoyตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามหลักแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไทรรัตน์ จารุทัศน์. (2552). คู่มือปฏิบัติวิชาชีพการออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พิชญ์สินี วงศ์ปราโมทย์. (2557). การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในการดำเนินคดีอาญา และศึกษาปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการไม่เอนคตเด็กหรือเยาวชน ตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มิชัย ศรีเจริญ และคณะ. (2563). รายงานการวิจัยและพัฒนาารูปแบบห้องสอบสวนเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2535). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พิทักษ์เผ่าสกุล. (2563). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนตามกระบวนการยุติธรรม. วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(3), 92-105.
- อรชา วิเศษโกสิน. (2551). แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานสหวิชาชีพของพนักงานเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ออนไลน์

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิด แต่อาญยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ. 2555.

<http://www.m-society.go.th>.

คณะกรรมการปราบปรามการล่อลวงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต. (2560). คู่มือ TICAC 101. <http://ticac.police.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการอัยการ. (2560). ข้อมูลสำนักอัยการทั่วประเทศ. <http://www.cmiss.ago.go.th/index.php/2014-07-26-08-23-51>.

สำนักงานอัยการสูงสุด. (ม.ป.ป.). พนักงานอัยการ (Attorney). [https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/vgnew_th].